

ภาคผนวก ก
การเลี้ยงไก่ไข่

การเลี้ยงไก่ไข่

รูปแบบของการเลี้ยงไก่ไข่

รูปแบบของการเลี้ยงไก่ไข่เป็นการค้าที่ได้รับความนิยมสูงสุดในปัจจุบัน มีอยู่ 2 รูปแบบด้วยกัน คือ การเลี้ยงแบบขังรวมและการเลี้ยงแบบขังกรง ทั้งนี้จะเลี้ยงในรูปแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ต้นทุนการผลิต การใช้เทคโนโลยีในการผลิต ความพร้อมของผู้เลี้ยง ตลอดจนลักษณะการใช้หรือจำหน่ายผลผลิตที่เกิดขึ้นจากรูปแบบการเลี้ยงนั้น

การเลี้ยงแบบขังรวม เป็นการเลี้ยงไก่ไข่แบบขังรวมกันเป็นฝูงใหญ่ภายในโรงเรือนเดียวกัน พื้นคอกปูด้วยวัสดุรองพื้นเพื่อช่วยดูดความชื้น มีรางน้ำ รางอาหาร มีที่ให้แสงสว่าง โดยจะต้องปล่อยไก่ลงเลี้ยงให้เหมาะสมกับพื้นที่คอก ไม่น้อยหรือมากเกินไป การเลี้ยงแบบนี้สามารถเลือกแบบของโรงเรือนได้หลายแบบ สามารถเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสมกับพื้นที่และกำลังเงินของผู้เลี้ยง เป็นรูปแบบการเลี้ยงที่ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นทั้งในต่างประเทศและเมืองไทย นับตั้งแต่ได้มีไก่ไข่ประเภทเล็ดผสมสูงหรือที่เรียกว่า “ไก่ไฮบริด” เนื่องจากไก่ไฮบริดนี้ เมื่อเลี้ยงดูให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและคำแนะนำของผู้ผลิตไก่นั้น ๆ จะให้ผลผลิตไข่ในระดับที่สูง ซึ่งสามารถทำให้ลดต้นทุนในการจัดสร้างโรงเรือนที่มีราคาแพงได้

การเลี้ยงแบบขังกรง การเลี้ยงไก่ไข่เป็นการค้า ปัจจุบันนิยมเลี้ยงแบบขังกรงกันมาก การเลี้ยงไก่ไข่แบบขังกรง เป็นการเลี้ยงไก่จำนวนตั้งแต่ 1 ตัวขึ้นไปภายในกรง กรงอาจทำเป็นชั้นเดียวหรือหลายชั้นก็ได้ กรงตั้งอยู่เหนือพื้นดินในระดับที่สะดวกต่อการทำงาน กรงแต่ละช่องจะมีรางน้ำและรางอาหารประจำอยู่ ข้อดีของการเลี้ยงไก่แบบนี้คือ สามารถเลี้ยงไก่ได้จำนวนมากขึ้นต่อหน่วยของพื้นที่ ง่ายต่อการคัดไก่ที่ไข่ไม่ดีออกจากฝูง ไก่ไข่ที่สะอาดและบวบแตกน้อยกว่าการเลี้ยงแบบปล่อยคอก ไม่มีปัญหาเรื่องสิ่งรองพื้นคอก ไก่ใช้อาหารในการผลิตไข่มีประสิทธิภาพสูง สะดวกต่อการเลี้ยงดูและง่ายต่อการควบคุมโรคและพยาธิ สำหรับข้อเสียของการเลี้ยงไก่แบบขังกรงคือ ต้องลงทุนค่าโรงเรือนและกรงไก่สูงมาก หากระบบการเก็บกวาดอุจจาระไก่ไม่ดีจะมีปัญหาเรื่องแมลงวันมาก ไก่ที่ได้จากไก่ที่เลี้ยงแบบขังกรงมักมีจุดเลือดและจุดเนื้อในอัตราสูงกว่า

พันธุ์ไก่ไข่

พันธุ์ไก่ไข่ที่นิยมเลี้ยงในเมืองไทยในปัจจุบัน ส่วนมากแล้วเป็นพันธุ์ที่นำมาจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นพันธุ์ที่ได้มีการคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์มาเป็นอย่างดี พันธุ์ไก่ไข่ที่มีการเลี้ยงกัน แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ด้วยกัน(ไสว, 2547) คือ

1. ไก่พันธุ์แท้ เป็นไก่ที่ได้รับการคัดเลือก และผสมพันธุ์มาเป็นอย่างดีจนลูกหลานในรุ่นต่อ ๆ มา มีลักษณะรูปร่าง ขนาด สี และอื่น ๆ เหมือนบรรพบุรุษไก่พันธุ์แท้ เคยได้รับความนิยมนมากในสมัยหนึ่ง เพราะได้ชื่อว่าเป็นไก่ที่ให้ไข่ดก แต่ต่อมาภายหลังได้มีการปรับปรุงพันธุ์อื่น ๆ ซึ่งให้ผลผลิตสูงกว่าขึ้นมาทดแทน ไก่พันธุ์แท้จึงได้รับความนิยมนลดน้อยลงไป อย่างไรก็ตาม มีไก่พันธุ์แท้บางพันธุ์นิยมนำมาผสมข้ามพันธุ์เพื่อผลิตเป็นไก่ลูกผสมเพื่อการค้า สำหรับไก่ไข่พันธุ์แท้ที่ยังมีเลี้ยงกันอยู่ในประเทศไทย

โรดไอส์แลนด์แดง (Rhode Island Red) หรือที่เรียกสั้นๆ ว่า ไก่โรด เป็นไก่พันธุ์กึ่งไข่กึ่งเนื้อ นิยมใช้เป็นพ่อพันธุ์ในการผลิตไก่ไข่ลูกผสม เป็นพันธุ์เก่าแก่พันธุ์หนึ่ง มี 2 ชนิดคือ ชนิดหงอนกุหลาบและหงอนจักร แต่นิยมเลี้ยงชนิดหงอนจักร มีรูปร่างค่อนข้างยาวและลึก เหมือนสี่เหลี่ยมยาว ขนสีน้ำตาลแกมแดง ผิวหนังและแข้งสีเหลือง แผ่นหุ้มสีสีแดง เปลือกไข่สีน้ำตาลลักษณะนิ่มเยื่อ แข็งแรง สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี เริ่มให้ไข่เมื่ออายุ 5 เดือนครึ่งถึง 6 เดือน ให้ไข่ปีละประมาณ 280 -300 ฟอง น้ำหนักโตเต็มที่ เพศผู้หนัก 3.1 – 4.0 ก.ก. เพศเมียหนัก 2.2 – 4.0 ก.ก.

บาร์พลิมัทร็อค (Barred Plymouth Rock) หรือที่เรียกกันว่า ไก่บาร์ เป็นไก่พันธุ์กึ่งไข่กึ่งเนื้อ มีรูปร่างลักษณะ ขนสีบาร์ คือ มีสีดำสลับกับขาวตามขวางของขน หงอนจักร ให้ไข่เปลือกสีน้ำตาล เริ่มให้ไข่เมื่ออายุประมาณ 5 เดือน ครึ่ง - 6 เดือน เคยเป็นไก่พันธุ์ที่ได้รับความนิยมเลี้ยงไก่ไข่อยู่ระยะหนึ่ง ปัจจุบันใช้เป็นสายแม่ผสมกับไก่ตัวผู้พันธุ์โรดไอส์แลนด์หรือนิวแฮมเชียร์ ลูกผสมที่ได้จะสามารถคัดเพศเมื่ออายุ 1 วัน โดยลูกผสมตัวเมียจะมีขนสีดำและให้ไข่ดก ส่วนลูกผสมตัวผู้มีสีบาร์ และยังนิยมใช้เป็นสายแม่ผสมกับไก่ตัวผู้โรดไอส์แลนด์แดง เพื่อผลิตลูกผสมชนิดคัดเพศได้เมื่อแรกเกิดโดยดูจากสีของขน

เล็กฮอร์นขาวหงอนจักร (Single Comb White Leghorn) จัดเป็นไก่พันธุ์ที่นิยมเลี้ยงกันแพร่หลายมากที่สุดในบรรดาไก่เล็กฮอร์นด้วยกันปัจจุบันนิยมผสมข้ามสายพันธุ์ตั้งแต่สองสายพันธุ์ขึ้นไป เพื่อเป็นไก่ไข่ออกผสมเพื่อการค้า รูปร่างลักษณะ มีขนาดเล็ก ขนสีขาว ให้ไข่เร็ว ให้ไข่ดก ไข่เปลือกสีขาว มีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนอาหารค่อนข้างสูง เพราะมีขนาดเล็ก ทนร้อนได้ดี เริ่มให้ไข่เมื่ออายุ 4 เดือนครึ่งถึง 5 เดือนให้ไข่ปีละประมาณ 300 ฟอง น้ำหนักโตเต็มทีเพศผู้ 2.2 – 2.9 กก. เพศเมีย 1.8 – 2.2 กก.

2. ไก่ลูกผสม เป็นไก่ที่เกิดจากการผสมพันธุ์ระหว่างไก่พันธุ์แท้ 2 พันธุ์ โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ได้ไก่ที่ให้ไข่ดกและเป็นการผลิตไข่ในราคาที่ถูกลงที่สุด ส่วนมากแล้วการผสมไก่ประเภทนี้ ลูกผสมที่ได้จะมีลักษณะบางอย่างที่ดีกว่าพ่อแม่พันธุ์ โดยเฉพาะความทนทานต่อโรค ไก่ลูกผสมที่ยังมีผู้เลี้ยง ได้แก่ ไก่ลูกผสมระหว่างพ่อโร้ดกับแม่บาร์ , พ่อบาร์กับแม่โร้ด , เล็กฮอร์นกับโร้ด , โร้ดกับไฮบริด และลูกผสมสามสายเลือด คือ ลูกตัวเมียที่ได้จากลูกผสมพ่อโร้ดกับแม่บาร์ นำไปผสมกับพ่อไก่คู ลูกผสมที่ได้จะมีเนื้อดี โตเร็ว และไข่ดีพอสมควร เหมาะสำหรับนำไปเลี้ยงเป็นรายได้เสริม

3. ไก่ไฮ-บริด เป็นไก่พันธุ์ไข่ที่มีผู้นิยมเลี้ยงกันมากที่สุดในปัจจุบัน เป็นไก่ที่ผสมขึ้นเป็นพิเศษ ซึ่งบริษัทผู้ผลิตลูกไก่พันธุ์ไข่จำหน่ายได้มีการพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์ให้ได้ไก่พันธุ์ไข่ที่ให้ผลผลิตไข่สูง และมีคุณภาพตามความต้องการของตลาดคือ ให้ไข่ดก เปลือกไข่สีน้ำตาล ไข่ฟองโต และไข่ทน ไก่ไฮ – บริด จะมีลักษณะเด่นประจำพันธุ์และข้อมูลประจำพันธุ์อย่างละเอียด เช่น อัตราการเจริญเติบโต เปอร์เซ็นต์การไข่ ระยะเวลาในการให้ไข่ ขนาดของแม่ไก่ อัตราการเลี้ยงรอด ขนาดของฟองไข่ สีของเปลือกไข่ ปริมาณอาหารที่กิน เป็นต้น อย่างไรก็ตามไก่ไฮ-บริดนี้ต้องเลี้ยงด้วยอาหารที่มีคุณภาพสูง มีการจัดการที่ถูกต้อง เช่น การควบคุมน้ำหนักตัว การควบคุมการกินอาหาร การควบคุมแสงสว่าง คลอดทั้งการสุขภาพและการป้องกันโรคที่ดี ด้วยเหตุที่ไก่ไฮ – บริด ส่วนใหญ่มีการผสมพันธุ์ที่ดำเนินการโดยบริษัทผลิตพันธุ์ไก่ไข่เป็นการค้า ซึ่งบริษัทจะรักษาไก่ต้นพันธุ์และระบบการผสมพันธุ์ไว้เป็นความลับเพื่อผลประโยชน์ทางการค้า ไก่ไข่ไฮ – บริด จึงมีชื่อแตกต่างกันออกไปตามแต่บริษัทผู้ผลิตลูกไก่พันธุ์ไข่จะตั้งขึ้น ที่นิยมเลี้ยงกันในประเทศไทย ได้แก่ ดีคาร์บ , ซุปเปอร์ฮาร์โก้ , เอ-เอ บราวน์ , เซฟเวอร์สตาร์ครีออส , เมโทรบราวน์ เป็นต้น

โรงเรียนเลี้ยงไก่ไข่

สิ่งแวดล้อม นับเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งต่อการให้ผลผลิตของไก่ ความสามารถของพันธุกรรมของไก่จะแสดงออกมาได้เต็มที่ก็ต่อเมื่อสิ่งแวดล้อมอยู่ในสภาพที่เหมาะสมที่สุด โรงเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่ง ในการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมต่อไก่ให้มากที่สุด นอกจากนี้โรงเรียนยังเป็นสถานที่ที่ใช้เลี้ยงไก่ ตั้งแต่แรกเกิดไปจนกระทั่งปลดระวาง ดังนั้นการออกแบบโรงเรียนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมจะทำให้ไก่อยู่ได้อย่างสบาย มีการเจริญเติบโตตามปกติ ให้ผลผลิตดีและสร้างกำไรให้กับเจ้าของเป็นอย่างดี (ไสว, 2547)

การจัดสร้างโรงเรียนเลี้ยงไก่เพื่อการค่านั้น จำเป็นจะต้องสร้างโรงเรียนให้ถูกแบบ มีความแข็งแรง ทนทาน และสามารถเลี้ยงไก่ได้นานปี จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เลี้ยงไก่จะต้องสร้างโรงเรียนให้ถูกแบบมาตรฐาน ตามสภาพแวดล้อม ของประเทศไทย โรงเรียนที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. สามารถป้องกันแดด ลม และฝนได้ดี
2. ป้องกันศัตรูต่าง ๆ เช่น นก, หนู, แมว ได้
3. รักษาความสะอาดได้ง่าย ลักษณะที่ดีโรงเรียนควรเป็นลวด ไม่รกรุงรัง น้ำไม่ขัง
4. ควรห่างจากบ้านคนพอสมควร ไม่ควรอยู่ทางต้นลมของบ้าน เพราะกลิ่นขี้ไก่อาจจะไปรบกวนได้
5. ควรเป็นแบบที่สร้างได้ง่าย ราคาถูก ใช้วัสดุก่อสร้างที่หาได้ในท้องถิ่น
6. หากมีโรงเรียนไก่ไข่หลาย ๆ หลัง การจัดสร้างไม่ควรให้เป็นเรือนแฝด แต่ควรเว้นระยะห่างของโรงเรียนไม่น้อยกว่า 10 เมตร ทั้งนี้ เพื่อให้มีการระบายอากาศ และความชื้นดีขึ้น

รูปแบบของโรงเรียนไก่ไข่

ลักษณะและการจัดสร้างโรงเรียนเพื่อเลี้ยงไก่ไข่มีอยู่หลายรูปแบบ การจะสร้างแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และรูปแบบของการเลี้ยง ความยากง่าย ทุน และวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้น แต่โดยทั่วไปแล้วโรงเรียนเลี้ยงไก่ไข่เท่าที่มีการจัดสร้างในประเทศไทยมีรูปแบบต่าง ๆ กัน ดังนี้

1. แบบเพิงหมาแหงน จัดเป็นโรงเรือนที่สร้างได้ง่ายที่สุด เพราะไม่สลับซับซ้อน ลงทุนน้อย แต่มีข้อเสีย คือ ถ้าหันหน้าของโรงเรือนเข้าในแนวทางของลมมรสุม ฝนจุสาดเข้าไปในโรงเรือนได้ โรงเรือนแบบนี้ไม่ค่อยมีความทนทานเท่าที่ควร เนื่องจากจะถูกฝนและแดดอยู่เป็นประจำ

2. แบบหน้าจั่ว การสร้างโรงเรือนแบบนี้จะสร้างยากกว่าแบบแรก ทั้งนี้เพราะต้องพิถีพิถันในการจัดสร้างมากขึ้น รวมถึงความประณีตด้วย ดังนั้น ค่าวัสดุอุปกรณ์และค่าแรงงานในการก่อสร้างจึงสูงกว่าแบบแรก แต่โรงเรือนแบบนี้มีข้อดีคือ สามารถป้องกันแดดและฝนได้ดีกว่าแบบเพิงหมาแหงน

3. แบบจั่วสองชั้น ลักษณะของโรงเรือนแบบนี้จะสร้างได้ยากกว่าสองแบบแรก แต่มีข้อดีคือ อากาศภายในโรงเรือนแบบนี้จะเย็นกว่าสองแบบแรกมาก ทั้งนี้เพราะจั่วสองชั้นจะเป็นที่ระบายอากาศร้อนได้ดี ทำให้ไก่อยู่ได้อย่างสบายโดยไม่เกิดความเครียด

4. แบบหน้าจั่วกลาย โรงเรือนแบบนี้มีคุณสมบัติดีกว่าแบบเพิงหมาแหงน กันฝนได้ดีมากขึ้น แต่ค่าก่อสร้างจะสูงกว่าแบบเพิงหมาแหงน

5. แบบเพิงหมาแหงนกลาย ลักษณะของโรงเรือนแบบนี้จะดีกว่าแบบเพิงหมาแหงนและแบบหน้าจั่ว ทั้งนี้เพราะมีการระบายอากาศร้อน กันฝนกันแดดได้ดีกว่าและข้อสำคัญคือ ค่าก่อสร้างจะถูกกว่าแบบหน้าจั่วกลายลักษณะของโรงเรือนแบบนี้จะดีกว่าแบบเพิงหมาแหงนและแบบหน้าจั่วกลาย

อุปกรณ์การเลี้ยงไก่ไข่

ในการเลี้ยงไก่ไข่เป็นการค้า เป็นอาชีพหรือเพื่อการค้าจำเป็นต้องมีอุปกรณ์การเลี้ยงที่จำเป็นและสำคัญนับตั้งแต่ระยะลูกไก่จนถึงระยะให้ไข่ ดังนี้

1. เครื่องกกลูกไก่ เป็นอุปกรณ์ที่มีความสำคัญมาก สำหรับการเลี้ยงลูกไก่ โดยจะทำหน้าที่ให้ความอบอุ่นแก่ลูกไก่แทนแม่ไก่ ในขณะที่ลูกไก่อังเล็กอยู่ ซึ่งมีหลายแบบ ได้แก่ เครื่องกกแบบฝาชี เครื่องกกแบบหลอดอินฟราเรด และเครื่องกกแบบรวม ในการเลี้ยงลูกไก่ในระยะกกจำเป็นจะต้องมีที่สำหรับส้อมเครื่องกก ซึ่งอาจจะเป็นไม้กระดานหรือสังกะสีแผ่นเรียบ หรือลวดตาข่าย

หรือกระดาษแข็งก็ได้ ที่มีความสูงประมาณ 75 เซนติเมตร เพื่อป้องกันไม่ให้ลูกไก่ในระยะ 2 – 3 วันแรกอยู่ห่างจากกกที่ให้ความอบอุ่นแก่ลูกไก่อมากเกินไป จนกว่าจะรู้จักที่ให้ความอบอุ่นดีแล้วจึงเอาออก

2. ภาชนะให้อาหาร สำหรับลูกไก่อควรพิจารณาถึง ชนิด ขนาดและจำนวนที่เหมาะสมกับจำนวนไก่ ภาชนะให้อาหารไก่อแบ่งออกเป็น 3 ชนิดด้วยกัน คือ

1) ถาดอาหาร ซึ่งใช้กับลูกไก่ออายุ 1 – 7 วัน ได้จำนวน 100 ตัว วางไว้ใต้เครื่องกก เพื่อหัดไก่อกินอาหารเป็นเร็วขึ้น

2) รางอาหาร ซึ่งทำเป็นรางยาวให้ไก่อยืนกิน ได้ข้างเดียวหรือสองข้าง

3) ถังอาหาร ที่เป็นแบบถังแขวนมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 16 นิ้ว มีเส้นรอบวงประมาณ 50 นิ้ว หลังจากลูกไก่ออายุได้ 15 วัน อาจใช้ถังอาหารแบบแขวนได้ และให้อาหารด้วยถังตลอดไป

3. อุปกรณ์ให้น้ำ แตกต่างกันไปตามช่วงอายุของไก่ อุปกรณ์ให้น้ำที่นิยมมีอยู่ 2 แบบ ได้แก่ แบบรางยาว และแบบขวดมีฝาครอบ

4. วัสดุรองพื้น หมายถึง วัสดุที่ใช้รองพื้นคอกเพื่อให้ไก่ในคอกสะอาดและอยู่ได้สบาย วัสดุที่ใช้รองพื้นคอกเลี้ยงไก่อควรหาได้ง่ายในท้องถิ่น ราคาถูก และเมื่อเลิกใช้แล้ว สามารถนำไปใช้เป็นปุ๋ยได้เป็นอย่างดี วัสดุรองพื้นที่เหมาะสำหรับใช้ในประเทศไทยและนิยมใช้กันทั่วไป ได้แก่ แกลบ จีบ จีเลื้อย ชานอ้อย ฟางข้าว ชังข้าวโพด ต้นข้าวโพด เปลือกฝ้าย เปลือกถั่วลิสง เปลือกไม้ และทราย ถ้าใช้แกลบควรมีฟางข้าวโรยหน้าบาง ๆ เพื่อป้องกันไก่อคุ้ยแกลบลงไปนรางน้ำและอาหาร

5. อุปกรณ์การให้แสง เนื่องจากแสงสว่างมีความจำเป็นต่อการมองเห็นของไก่ ไม่ว่าจะเวลากินอาหาร กินน้ำ หรืออื่น ๆ นอกจากนี้แสงยังมีความสำคัญต่อการให้ไข่ของไก่ ดังนั้น ภายในโรงเรือนจะต้องมีอุปกรณ์การให้แสงสว่างอย่างเพียงพอ โดยทั่วไปนิยมติดตั้งหลอดไฟ หลอดไฟที่นิยมใช้กันมาก คือ หลอดกลมธรรมดาและหลอดฟลูออเรสเซนต์หรือหลอดนีออน และกฎของการ

ให้แสงสว่างในการเลี้ยงไก่ คือความยาวของแสงจะไม่เพิ่มขึ้นในช่วง 8 – 16 สัปดาห์ และไม่ลดความยาวของแสงหลังไก่เริ่มให้ไข่

6. ฝ้าม่าน ในระยะกกลูกไก่รอบ ๆ คอกมีฝ้าม่านไว้เพื่อป้องกันลมพัดแรง โดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาว การปิดฝ้าม่านไว้ เพื่อป้องกันลมพัดแรง โดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาว การปิดฝ้าม่านจะทำให้อุณหภูมิภายในโรงเรือนและอุณหภูมิภายในโรงเรือนและอุณหภูมิได้เครื่องกกอยู่ในสภาพที่ค่อนข้างคงที่ ไม่เปลี่ยนแปลงขึ้นลงอย่างรวดเร็ว สำหรับการกกลูกไก่ในฤดูร้อน ควรเปิดฝ้าม่านขึ้นเล็กน้อยในเวลากลางวัน เพื่อให้ลมพัดผ่านภายในโรงเรือน และปิดม่านในตอนเย็น

7. คอนนอน การเลี้ยงไก่ไข่แบบปล่อยพื้น โดยเฉพาะในระยะไก่สาว มีความจำเป็นต้องทำคอนนอนสำหรับให้ไก่ได้นอน และยังช่วยให้ไก่เย็นสบายไม่ร้อนอบอ้าวเหมือนอยู่ในคอก ส่วนในกรณีที่ผู้เลี้ยงต้องการเลี้ยงไก่ไข่แบบขังกรง คอนนอนในระยะไก่สาวก็ไม่มีความจำเป็น ผู้เลี้ยงบางรายนิยมเลี้ยงไก่สาวบนพื้นลาด นอกจากเพื่อความสะดวกแล้วยังช่วยให้ไก่ได้คุ้นเคยกับพื้นลาดเมื่อย้ายไปเลี้ยงในกรงไก่ไข่

8. รางไข่ รางไข่ที่ดีต้องมีขนาดกว้างพอ สามารถเคลื่อนย้ายได้ ทำความสะอาดได้ง่าย มีการระบายอากาศได้ดี เย็น ภายในมีความมืดพอ และวางอยู่ในที่มีความเหมาะสมภายในโรงเรือนไก่ไข่ รางไข่อาจจะทำด้วยไม้หรือสังกะสี รางไข่ทำด้วยไม้อาจจะมีปัญหาเรื่องการทำความสะอาด และจะเป็นที่อาศัยของไรแดง รางไข่ที่นิยมใช้อยู่ทั่วไปมีลักษณะเป็นรางไข่เดี่ยวและรางไข่รวม

ลักษณะการเลี้ยงไก่ไข่

โดยทั่วไปการเลี้ยงไก่ไข่ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ และ 2 ระยะ คือ

1. การเลี้ยงแบบปล่อยพื้นที่ไก่ ระยะที่ 1 อายุ 1 วัน – 22 สัปดาห์ โดยการปล่อยไก่รวมกันในโรงเรือน หรือแบบรวมฝูง เป็นระยะที่ยังไม่ให้ไข่ จึงต้องมีการดูแลป้องกันและรักษาโรคค่อนข้างดี

2. การเลี้ยงแบบกรงคับของไก่ ระยะที่ 2 อายุ 23 – 75 สัปดาห์ เป็นระยะที่ไก่เริ่มให้ไข่แล้ว จะใช้วิธีกรงคับเลี้ยงไก่ไข่ มี 2 ชนิด คือ กรงคับเดี่ยว โดยใส่ไก่กรงคับละ 1 ตัว และกรงคับใส่ไก่กรงละ 2 – 4 ตัว การเลี้ยงไก่ในกรงคับมีความสะดวกในการดูแล และการตรวจการให้ไข่เนื่องจากจะมี

ตะแกรงรองรับไข่ และสะดวกในการคัดไข่ออก หรือเอาไข่ใหม่เข้าแทนที่ ดังนั้นการเลี้ยงไข่ไข่เชิงธุรกิจในปัจจุบัน เมื่อไข่มีอายุถึงระยะที่จะเริ่มให้ไข่ ผู้เลี้ยงจะใช้วิธีเลี้ยงแบบแยกขังในกรงค้ำ ซึ่งกรงค้ำจะมีทั้งโรงเรือนแบบเปิด และโรงเรือนแบบปิด

2.1 โรงเรือนแบบเปิด ลงทุนไม่มากเท่าโรงเรือนแบบปิด ลักษณะเป็นห้องยาว กรุลวดตาข่าย ทั้ง 4 ด้าน พื้นซีเมนต์มีหลังคา 2 ชั้น เพื่อช่วยการระบายอากาศ และหลังคาสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 2 เมตร รูปแบบฟาร์มไข่แบบโรงเรือนเปิด

- 1) รั้วควรอยู่ห่างจากโรงเรือนอย่างน้อย 30 เมตร ความสูงรั้ว 1.5 เมตร สามารถป้องกันสัตว์อื่นเข้า – ออกได้
- 2) ประตูทางเข้าฟาร์มให้แยกสำหรับบุคคลเข้า - ออกและยานพาหนะ
 - ประตูทางเข้าฟาร์มสำหรับบุคคลต้องมีห้องอาบน้ำเปลี่ยนเสื้อผ้า/รองเท้าน้ำ และสเปรย์ฆ่าเชื้อโรค
 - ประตูทางเข้าฟาร์มสำหรับยานพาหนะมีเครื่องพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรค (ชนิดแรงดันสูง / เครื่องปั๊ม) หรือบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อโรคหรือโรงพ่นน้ำยา ฆ่าเชื้อโรค
- 3) โรงเรือนเก็บอาหาร / อุปกรณ์
 - แข็งแรง ถาวร มิดชิด สะอาด สามารถอบรมควันฆ่าเชื้อโรคได้ และป้องกันนก หนู หรือแมลงได้
 - มีชั้นวางสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 10 เซนติเมตร
 - ตู้ยาอยู่ในห้องเก็บอุปกรณ์และสามารถล็อกได้
- 4) ลักษณะโรงเรือน
 - สร้างด้วยวัสดุที่คงทนถาวร
 - อ่างน้ำยาจุ่มเท้าหน้าประตูทางเข้าโรงเรือน
 - ต้องติดตาข่ายขนาด 4 หุน (1/2 นิ้ว) ล้อมรอบโรงเรือนตั้งแต่หลังคาจรดพื้น เพื่อป้องกันไม่ให้สัตว์พาหะนำโรคเข้าโรงเรือนได้
 - รอบโรงเรือนรัศมี 1 เมตร ให้เทพื้นซีเมนต์และมีรางระบายน้ำขนาดกว้าง 30 เซนติเมตร

5) บ้านพักอยู่นอกพื้นที่เลี้ยงสัตว์

6) พื้นที่ทำลายซากควรรอยู่ท้ายฟาร์มและอยู่ห่างจากโรงเรือนอย่างน้อย 20 เมตร

2.2 โรงเรือนแบบปิด (Evaporative Cool Pad : EVAP) เป็นโรงเรือนที่ต้องลงทุนสูง เพราะต้องอาศัยการระบายความร้อนโดยใช้การระเหยของน้ำ มีส่วนประกอบหลัก ได้แก่ ฉนวนป้องกันความร้อน แผ่นระเหยไอน้ำ และพัดลมดูดอากาศ พัดลมจะดูดอากาศผ่านแผ่นระเหยไอน้ำเข้าภายในโรงเรือนเพียงทางเดียว ทำให้อากาศในโรงเรือนเย็นลง สามารถควบคุมอุณหภูมิได้คงที่ตลอดเวลา จึงช่วยลดอัตราการสูญเสียที่เกิดจากสภาพอากาศร้อน และเพิ่มปริมาณการเลี้ยงไก่ต่อตารางเมตรได้ด้วย

สำหรับการเลี้ยงในโรงเรือนแบบปิดที่ต้องลงทุนสูง จะดำเนินการโดยบริษัทขนาดใหญ่ที่นำเข้าพ่อแม่พันธุ์ ซึ่งนอกจากจะผลิตไข่ไก่เพื่อบริโภคแล้ว ยังอาจผลิตลูกไก่ไปขายให้เกษตรกรด้วย สำหรับกรณีในโรงเรือนแบบปิดสามารถบรรจุไก่ได้ถึงกรงละ 4 ตัว เพราะอากาศเย็น ไก่ไม่เกิดความเครียด รูปแบบฟาร์มไก่ไข่แบบโรงเรือนปิด

1) รั้วควรรอยู่ห่างจากโรงเรือนอย่างน้อย 20 เมตร ความสูงรั้ว 1.5 เมตร สามารถป้องกันสัตว์อื่นเข้า - ออกได้

2) ประตูทางเข้าฟาร์มให้แยกสำหรับบุคคลเข้า - ออกและยานพาหนะ

- ประตูทางเข้าฟาร์มสำหรับบุคคล ต้องมีห้องอาบน้ำเปลี่ยนเสื้อผ้า/รองเท้า และสเปรย์ฆ่าเชื้อโรค

- ประตูทางเข้าฟาร์มสำหรับยานพาหนะ มีเครื่องพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรค (ชนิดแรงดันสูง/เครื่องปั๊ม) หรือบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อโรคหรือโรงพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรค

3) โรงเก็บอาหาร / อุปกรณ์

- แข็งแรง ถาวร มิดชิด สะอาด สามารถอบหรือรมควันฆ่าเชื้อโรคได้ และป้องกันนก หนู หรือแมลงได้

- มีชั้นวางอาหารสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 10 เซนติเมตร

- คู่มืออยู่ในห้องเก็บอุปกรณ์และสามารถถือได้

4) ลักษณะโรงเรือน

- สร้างด้วยวัสดุที่ทนถาวร
- อ่างน้ำยาจุ่มทำหน้าที่ประตูทางเข้าโรงเรือน
- รอบโรงเรือนรัศมี 1 เมตร ให้เทพื้นซีเมนต์และมีรางระบายน้ำกว้าง 30 เซนติเมตร

5) บ้านพักอยู่นอกพื้นที่เลี้ยงสัตว์

6) พื้นที่ทำลายซากควรอยู่ท้ายฟาร์มและอยู่ห่างจากโรงเรือนอย่างน้อย 15 เมตร

อัตราการให้ไข่

หลังจากใช้เวลาเลี้ยงประมาณ 22 สัปดาห์ ไก่เริ่มให้ไข่ และจะให้ไข่ไปเรื่อย จนถึง 52 สัปดาห์ หรือประมาณ 1 ปี จึงจะปลดขาย โดยเฉลี่ยแล้วไก่ตั้งแต่เริ่มฟักจนกระทั่งให้ไข่ และปลดขายเป็นไก่เนื้อ จะมีอายุประมาณ 1 ปี 6 เดือน ซึ่งไก่ไข่ 1 ตัว จะให้ไข่ประมาณ 220 – 260 ฟอง และอัตราการให้ไข่ที่คิดจากจำนวนไก่ที่กำลังให้ไข่ทั้งหมด จะอยู่ในระดับร้อยละ 60 – 80 การที่ไก่ไข่จะให้ไข่มากน้อยเท่าใดนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับพันธุ์ไก่ไข่ การให้อาหารที่มีคุณภาพดี มีการเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง ยังขึ้นอยู่กับสภาวะแวดล้อมและภูมิอากาศด้วย

โดยอัตราการให้ไข่จะอยู่ในระดับสูงในช่วงภาวะอากาศเย็น (ช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์) เนื่องจากเป็นสภาวะที่เหมาะสมสำหรับการผลิตไข่ และจะลดลงในช่วงฤดูร้อนหรือช่วงที่สภาพอากาศเปลี่ยนแปลง โดยอัตราให้ไข่ของไก่ระหว่างปี พ.ศ. 2531 – 2548 จะมีการเปลี่ยนแปลงไม่สม่ำเสมอในแต่ละปี โดยเพิ่มร้อยละ 68.44 ในปี 2531 มาเป็นร้อยละ 77.07 ในปี 2548 และมีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละปีเฉลี่ยร้อยละ 0.67 (ตารางผนวกที่ 1)

ตารางผนวกที่ 1 อัตราการให้ไข่ของไก่ ระหว่างปี พ.ศ. 2531 – 2548

ปี	อัตราการให้ไข่ (%)	% การเปลี่ยนแปลงในแต่ละปี
2531	68.44	
2532	65.11	-5.11
2533	64.73	-0.59
2534	65.88	1.75
2535	68.95	4.45
2536	68.94	-0.01
2537	67.12	-2.71
2538	69.41	3.30
2539	70.67	1.78
2540	71.22	0.77
2541	71.17	-0.07
2542	70.4	-1.09
2543	73.29	3.94
2544	74.34	1.41
2545	76.33	2.61
2546	77.1	1.00
2547	77.13	0.04
2548	77.07	-0.08
เฉลี่ย	70.96	0.67

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2549)